

DE TOEKOMST VAN DE CHRISTENDEMOCRATIE EEN KOMPAS VOOR TOEKOMSTIGE GENERATIES

December 2020

We leven in een tijd van wereldwijde crises. Een langdurige economische crisis leidt bij veel mensen tot twijfels over de mondialisering. De klimaatcrisis bedreigt de leefbaarheid van onze wereld. Het onvermogen om doeltreffend op deze uitdagingen te reageren, leidt tot een diepe politieke crisis: in een periode van wantrouwen jegens volksvertegenwoordigers, dreigt onze samenleving steeds meer te bestaan uit van elkaar gescheiden gemeenschappen, wat een democratische dialoog moeilijker maakt. De recente golf van terroristische aanslagen in Europese landen laat zien dat deze dreiging nog altijd reëel is.

Europa bevindt zich op een historische tweeklomp. De afgelopen decennia is het welvaartsniveau voor veel mensen gestegen en hebben we op ons continent veel minder rampen meegemaakt zoals oorlog of hongersnood aanzienlijk verminderd qua intensiteit en frequentie. Met vallen en opstaan heeft Europa haar huidige unieke identiteit gekregen, en is, ondanks haar imperfecties, een model dat overal in de wereld wordt gewaardeerd. Deze vooruitgang wordt momenteel op de proef gesteld; het is onze verantwoordelijkheid en plicht onze verworvenheden veilig te stellen. De Europese Unie is nog steeds 's werelds op één na grootste economische macht. Alhoewel we sterke concurrentie ondervinden van andere wereldmachten, die onze economische invloed en ons politieke systeem beconcurreren. In sommige gevallen zelfs onze eigen waarden en beginselen. Zo geeft China met het Silk Road-project blijk van nieuwe economische en geopolitieke ambities. De coronapandemie heeft de industriële en technologische afhankelijkheid van Europa op tal van strategische gebieden aan het licht gebracht. Afhankelijkheden bieden

niet langer zekerheden en veiligheid, maar ook onveiligheid. Europa is weliswaar nog steeds het continent met de hoogste ontwikkelingsindicatoren in de wereld, maar moeite om zijn plaats te vinden tussen de grote mogendheden. Grootmogendheden die door hun toenemende invloed het multilateralisme ondermijnen en het lot van onze democratieën, die in een traditie van 25 eeuwen geschiedenis en zelfbeschikking kennen, onder druk zet.

De Christendemocratie, die als politieke kracht één van de belangrijkste politieke drijvers voor Europese integratie is geweest, moet zich hervinden en invloed blijven uitoefenen op de grote veranderingen van deze tijd. Om een nieuw perspectief te bieden, waarderen we ons christendemocratisch erfgoed, op basis van rentmeesterschap, personalisme, subsidiariteit, verantwoordelijkheid en solidariteit. Wij zijn erkentelijk aan hen die ons zijn voorafgegaan. We bouwen voort op ons erfgoed en kijken naar de toekomst, zonder dat het verleden allesbepalend voor ons is.

Als EVP-Fractie, geloven we dat onze waarden de beste basis zijn voor het vormgeven van de toekomst, omdat zij goede kanten van de conservatieve, liberale, christelijk-sociale denkwijzen combineren en die samenbrengen in één visie op de wereld. Door deze waarden krijgt centrumrechts betekenis die verder reikt dan de dagelijkse politiek. Religie inspireert ons handelen, maar beperkt het niet. Christendemocratie draait niet om godsdienst, maar om een politieke benadering die gebaseerd is op de fundamentele waarden van waardigheid van eenieder en tolerantie. Onze politieke roeping is om ten dienste te staan van de mensheid. Dit betekent dat de christendemocratie rekening houdt met alle christenen, gelovigen van andere

religies en mensen die niet geloven. De christendemocratie is meer dan een etiket; het is ons kompas in de wereld. We moeten weer leren opkomen voor de kern van onze identiteit als EVP-Fractie.

We moeten onze waarden echter wel naar het heden kunnen vertalen. De definitie van nieuwe doelstellingen en opdrachten voor de christendemocratie is niet alleen noodzakelijk voor onze eigen toekomst, maar ook voor de toekomst van Europa. In deze tijden van wereldwijde crises is het de voornaamste verantwoordelijkheid van de politiek om ons kostbaarste erfgoed in stand te houden en door te geven aan toekomstige generaties. Dat betekent dat we onze aarde en haar natuur in een gezond ecologisch evenwicht achterlaten. Dat we ons rijke cultureel erfgoed beschermen, dat kwetsbaarder is geworden als gevolg van nieuwe breuklijnen in Europese samenlevingen. Ten slotte, moeten ook toekomstige generatie hun stem kunnen laten horen via de politiek en democratische instellingen. Europa heeft fasen van opbouw en behoud doorgemaakt. In de huidige kritieke toestand is het de taak van onze politieke familie om te beschermen wat behouden moet worden en om een ambitieuze koers uit te zetten naar een mooie toekomst.

1. Natuurbehoud

Het is onze plicht een duidelijke ecologische visie te hebben: de mens is niet de eigenaar van de natuur, hij moet de wonderen daarvan doorgeven aan de volgende generaties en een wereld achterlaten waar het leven mogelijk blijft. De mens maakt deel uit van de natuur, is ervan afhankelijk en moet zich ook zo gedragen. Doordat we dit uit het oog verloren zijn, hebben we gevaarlijke onevenwichtigheden veroorzaakt. We zullen de schade zelf moeten herstellen. We moeten daarom de positie van de mens als rentmeester van deze wereld bevorderen. Verantwoordelijkheid ten aanzien van de natuur houdt niet in dat de mens zijn rol ontkent, ophoudt te handelen of zichzelf probeert uit te wissen, maar dat hij met het oog op een humanere wereld met verstandige oplossingen duurzaamheid komt. We moeten onze beslissingen feitelijk en wetenschappelijk onderbouwen in plaats van te vertrouwen op oppervlakkige ideologieën en communicatie op basis van holle slogans. Uitsluitend door nuchter en langtermijn te denken, kunnen we het klimaat evenwicht herstellen, biodiversiteit beschermen, dierenwelzijn bevorderen,

landschappen in stand houden en de schoonheid van de wereld overdragen. Overal zijn de mensen zich ervan bewust dat we van de goederen van de aarde niet kunnen blijven gebruikmaken zoals we dat in het verleden hebben gedaan. We moeten een stappenplan voor de economische transitie en hdaar eensgezind over zijn. Daarbij hebben we in de Europese geest en zijn vermogen om vindingrijk deze ecologische uitdaging aan te gaan.

Onze verantwoordelijkheid voor een veerkrachtige natuur stopt niet bij milieubescherming. Wij zijn ook de hoeders van de mensheid zelf, gebonden door de menselijke waardigheid, onze bepalende kenmerken, de vrijheid van geweten en de eerbiediging van de grondrechten. Iedereen heeft zijn eigen waarde, onafhankelijk van zijn waarde voor de mensheid. Het is onze plicht een wereld te behouden waarin een echt menselijk leven mogelijk blijft. Door relaties te beschermen die de basis vormen van ons leven: het wederzijds vertrouwen tussen mensen, het gevoel deel uit te maken van bepaalde gemeenschappen. In de eerste plaats het gezin, maar ook de politieke gemeenschap die mensen bindt door het besef van het algemeen belang. Dit zijn de structuren waardoor ieder persoon wordt gevormd, zich kan ontplooiën, het eigen denken en intelligentie kan ontwikkelen, leert leven met anderen. Daar wordt ieders daadwerkelijke vrijheid, die wordt vormgegeven door verantwoordelijkheid te dragen, door ondersteund. Een beleid dat de basis legt voor de toekomst biedt steun aan gezinnen, zij zijn het fundament van elke samenleving en de basis voor haar levenskracht in de toekomst. Daarom kunnen we niet voorbijgaan aan de demografische kwestie in Europa: de braindrain – met name van zuid naar noord en van oost naar west – lage geboortecijfers en vergrijzende samenlevingen hebben een onevenredig grote impact op verschillende groepen, generaties en regio's. Deze negatieve demografische spiraal heeft gevolgen voor de economie, doordat het zorgt voor grote tekorten aan arbeidskrachten, maar ook voor onze jeugd en sociale stelsels. Dit is een bedreiging voor de toekomst van landen. Daarom willen we een demografische pijler toevoegen aan besluiten op alle beleidsterreinen. We willen gezinnen niet alleen bijhouden, maar ook oog houden voor hun welzijn door te zorgen voor een beter evenwicht tussen werk en gezinsleven en te bouwen aan een samenleving waar kinderen volledig onderdeel van zijn.

Bovendien staat door de coronapandemie gezondheid hoog op de agenda. Als

christendemocraten streven wij altijd naar een evenwicht tussen de bescherming en de vrijheid van de persoon – fysiek, geestelijk en sociaal –. Wij geloven in een samenleving die mensen in moeilijkheden de helpende hand toesteeft. Bij medisch onderzoek moet de commerciële logica worden gestuurd door het algemeen belang. Dit zijn namelijk noodzakelijke voorzieningen. Daarom staan we voor internationale wetenschappelijke samenwerking, zodat Europa kan bijdragen aan en profijt trekken van de medische vooruitgang.

Ziekten kennen geen grenzen. Daarom is gezondheid een gemeenschappelijke uitdaging. We moeten de veerkracht en onafhankelijkheid van Europa op het gebied van medische hulpmiddelen en werkzame farmaceutische bestanddelen vergroten, investeren in gemeenschappelijke onderzoeksprojecten, zorgen voor adequate toegang tot medische diensten voor alle burgers, de Europese grensoverschrijdende en regionale samenwerking op het gebied van gezondheidszorg versterken, technologieën ontwikkelen die betere zorg dienen en strikte normen vaststellen voor de bescherming van de rechten van patiënten. Het is van het grootste belang dat onze basisinfrastructuur bestand blijft tegen onverwachte gebeurtenissen om te zorgen voor continue en veilige gezondheidsdiensten. In dit verband hebben we al een duidelijk standpunt ingenomen over het benutten van het innovatieve Europese potentieel in de strijd tegen kanker. We moeten nu werken aan een toekomstbestendig Europees gezondheidsbeleid, dat voorbereid is op de volgende crisis en onze burgers helpt met gezond ouder worden.

2. Behoud van de voorwaarden voor toekomstige welvaart

In de geglobaliseerde wereld van de eenentwintigste eeuw is het onze verantwoordelijkheid te bepalen wat de rol is van de sociale markteconomie in de economieën van Europa en daarbuiten. Het vrije verkeer van goederen, kapitaal, diensten en personen, alsmede de mededinging zelf, moeten gepaard gaan met het respecteren van menselijke waardigheid. Stabiliteit in onze samenlevingen waarborgen betekent de voorwaarden scheppen voor gedeelde welvaart op een duurzame manier. Dit kan alleen worden bereikt door degelijk werk, waarvan de waardigheid en de

essentiële rol in de economie en de samenleving door de christendemocratie worden erkend. Werk brengt goederen of diensten voort die noodzakelijk zijn voor het leven of voor de verbetering van de levensomstandigheden; arbeid die samen wordt verricht creëert ook essentiële betrekkingen tussen mensen. Wij verwerpen elke opvatting waarbij arbeid alleen wordt gezien als machtsstrijd waarin druk en onderdrukking een rol spelen, een nulsomspel waarbij de winst van de ene het verlies van de andere inhoudt. Wij zijn van mening dat arbeid elke samenleving in staat stelt om samen veel meer te creëren dan de som van de individuele inspanningen. Dit houdt in dat Europa in actie moet komen om werk en eerlijke beloning te verzekeren; lonen moeten mensen in staat stellen een waardig leven te leiden. Het impliceert ook vrijheid van ondernemerschap en een gelijk speelveld in de handel, op de eengemaakte markt en in de internationale handelsbetrekkingen. De economie staat ten dienste van de mens en niet andersom.

We weten dat werken veel meer is dan alleen een salaris: het geeft mensen een doel, biedt zingeving en vrijheid, maar zorgt ook voor interactie met andere mensen en creativiteit. Wij zijn er vast van overtuigd dat werk het middel is waarmee de mens zich ontplooit en vorm geeft aan zijn persoonlijke kwaliteiten en inclinaties. Het biedt mensen de mogelijkheid mee te werken aan de totstandbrenging van iets dat hun eigen leven overstijgt. Daarom zijn wij ervan overtuigd dat, om met name de jeugdwerkloosheid terug te dringen, het zorgen voor banen, leermogelijkheden en ondernemerschap een beter beleid vormt dan het zorgen voor uitkeringen. Bij de vaststelling en uitvoering van Europees beleid en activiteiten moet rekening worden gehouden met de doelstelling van een hoog werkgelegenheidsniveau. Op deze manier geloven wij ook in de waarde van privé-eigendom voor zover deze vrijheid waarborgt en tegelijkertijd een verantwoordelijkheidsgevoel opwekt. Wij erkennen de waarde van vrijwilligerswerk dat onze samenleving op vele manieren ten goede komt en mensen in nood ondersteunt.

Geen enkele samenleving is welvarend, eerlijk en verenigd zonder werk. Dit betekent ook dat onze ontwikkelde landen arbeid niet als een loutere kostenpost mogen beschouwen of proberen ervan af te komen, door met name de productie voor ons aan minder welvarende volkeren over te dragen. De sociale markteconomie

is gebaseerd op het wederzijdse voordeel van economische uitwisselingen, op voorwaarde dat iedereen het product van zijn arbeid op de markt brengt.

In dit opzicht is handel een bron van welvaart en wederzijdse voordelen. Zolang mensenrechten, rechtsstaat en gemeenschappelijke regels worden toegepast en rekening wordt gehouden met ecologische en sociale verantwoordelijkheid, kan een evenwichtig handelsbeleid een manier zijn om de producten van Europese arbeid en kennis naar buitenlandse markten te brengen, als motor voor technologische innovatie, consumentenkeuze, lagere prijzen, en tegelijkertijd onze geopolitieke positie in de wereld te versterken en bruggen te slaan naar andere continenten en culturen. Daarbij moet echter niet alleen rekening worden gehouden met de consument, maar ook met de producent: de Europese Unie moet zorgen voor een echt gelijk speelveld in haar handelsbetrekkingen om economische en sociale verstoringen te voorkomen, door te eisen dat alle landen die tot haar eengemaakte markt willen toetreden, bereid zijn tot daadwerkelijke wederkerigheid. Wij moeten ervoor zorgen dat handel niet leidt tot exploitatie van onrechtvaardige omstandigheden of verslechtering van levensstandaarden, noch tot eenzijdige afhankelijkheid leidt: daarom moeten er waarborgen zijn om een evenwicht te bereiken tussen de individuele behoeften van consumenten en het algemeen belang van onze samenlevingen. We moeten in dit verband standvastiger zijn: Europa moet zichzelf van de middelen voorzien om de capaciteit te herstellen om lokaal te werken, te leveren, te voeden en te produceren middels traditionele landbouw- en voedingsmiddelensector en industrieën, alsook door de verdere ontwikkeling van zijn productie- en verwerkingscapaciteit op het gebied van energie, kritieke grondstoffen en componenten, en van de dienstensectoren. Dit is een economische maar ook een ecologische en geopolitieke uitdaging.

Willen wij dat onze landen een sterke plaats kunnen innemen in een wereld van concurrerende machten, onder meer in de wereldhandel, dan moet Europa zijn voedselzekerheid en open strategische autonomie waarborgen. Door te blijven investeren in onderzoek, bijvoorbeeld op het gebied van digitale en nieuwe technologieën. Europa steunt een op regels gebaseerde multilaterale orde voor eerlijke internationale handelsconcurrentie,

maar moet ook bereid zijn haar eigen belangen en waarden actief te verdedigen door bilaterale overeenkomsten en autonome instrumenten. We moeten open blijven staan voor de wereld, maar mogen autoritaire regimes niet toestaan onze markt te exploiteren, intellectuele eigendom van onze bedrijven te stelen en door cyberaanvallen en ondermijnende invloed onze democratieën in gevaar te brengen.

De digitalisering verandert al de manier waarop we communiceren, werken en leven. In het nieuwe digitale tijdperk zal Europa alleen voor echte welvaart in de toekomst zorgen als het op overtuigende wijze investeert in onderzoek en innovatie en de juiste omgeving biedt voor de uitrol van fysieke en digitale infrastructuur. Voor ons, als christendemocraten, is het de zoektocht naar het algemeen belang, in plaats van geld, macht of ideologie, die altijd onze keuzes op het gebied van innovatie moet stimuleren. De mens moet centraal staan: wij willen de digitale revolutie vormgeven in overeenstemming met onze gemeenschappelijke waarden en normen. Voor ons is innovatie geen doel op zich; het is een middel om het leven van mensen te verbeteren. Wij willen voorwaarden scheppen om de mens in staat te stellen controle uit te oefenen op toekomstige technologieën, met name door middel van onderwijs. Aangezien dit niet in alle delen van de wereld het geval is, moeten we op middellange en lange termijn een regelgevingsaanpak voor kunstmatige intelligentie en big data vaststellen, die gebaseerd is op de bevordering van de menselijke waardigheid en tegen transhumanistische en eugenicistische eugenetische ideologieën, of de commercialisering van het menselijk lichaam.

Tegelijkertijd moeten we waakzaam zijn en dezelfde politieke en sociale ontwrichting als gevolg van de eerste industriële revolutie voorkomen. Ondanks grote voordelen zorgde deze revolutie ook voor grote verdeeldheid tussen winnaars en verliezers in de samenleving. Anders dan in het verleden willen we technologische vooruitgang gericht gebruiken om miljoenen nieuwe banen te creëren en burgers te ondersteunen bij deze digitale transitie. Niemand mag in deze revolutie aan zijn lot worden overgelaten, en dit vereist een aanzienlijke bijscholingsinspanning met behulp van onderwijs, waarbij ook wordt ingespeeld op de groene transitie en technologische vooruitgang. Europa moet ook de dialoog

blijven voeren met andere staten en organisaties, met name gelijkgestemde, om bredere oplossingen te vinden voor gemeenschappelijke problemen zoals digitale handel, gegevensstromen en belastingen.

3. Instandhouding van de cultuur en de Europese levenswijze

Zodoende kan Europa aan de Europeanen van morgen het vermogen overdragen om op te treden in het belang van de mensheid, voor sociale en economische vooruitgang, op basis van de beginselen die ons met elkaar verbinden. Europa is geen neutrale ruimte, niet louter een interne markt, of een internationale organisatie zoals elke andere: het is gegrondvest op een beschaving, geboren uit de ontmoeting van de Grieks-Latijns beschaving met Joodse en christelijke pijlers, die zijn weg vervolgde door de middeleeuwen, de renaissance en de verlichting. Het idee van Europa verwijst naar een geografische en spirituele ruimte, die enkele duizenden jaren teruggaat. Samen zijn we burgers van Europa en moeten we dus in ons erfgoed de gemeenschappelijke Europese identiteit naast onze nationale identiteit cultiveren.

Het Europa van vandaag zal beter voorbereid zijn op toekomstige taken als het deze intellectuele en spirituele wortels, die al eeuwenlang onze verscheidenheid aan culturen hebben gevoed, erkent, op waarde schat en benoemt. In al hun verscheidenheid zijn onze landen verenigd door deze gemeenschappelijke oorsprong, door een bepaalde levenswijze, een opvatting van de mens en de samenleving en de vertaling daarvan in recht, architectuur en stedenbouw, talen en kunsten. Hoewel de Europese geschiedenis vaak tragisch ontrouw is geweest aan dit erfgoed, heeft zij onze gemeenschappelijke beschaving zien rijpen, zelfs door onze fouten heen. Nu is het meer dan ooit nodig om wat we daarvan ontvangen, te behouden en door te geven: het beginsel van onvervreembare waardigheid van iedere persoon, en solidariteit met bijzondere aandacht voor de meest kwetsbaren; de onvoorwaardelijke bescherming van de vrijheid van geweten, vrijheid van godsdienst en vrijheid van meningsuiting; het gevoel van verantwoordelijkheid en de gerichtheid op het algemeen belang; een neiging tot conversatie, de kunst van beschaving, een benadering van rede en matiging; een gevoel voor rechtvaardigheid, bereidheid om het

gebruik van geweld in dienst te stellen van de wet; gelijkheid voor de wet, en met name de gelijkheid van mannen en vrouwen. In de politieke traditie van de christendemocratie, met name in verband met het erfgoed van de Europese beschaving, staan deze waarden centraal.

Europa kan dan de wereld van morgen bewijzen dat het trouw is aan deze essentiële beginselen van de Europese levenswijze. Om dat te bereiken zal Europa in de eerste plaats opnieuw zich in moeten zetten om zijn erfgoed aan toekomstige generaties door te geven, door middel van onderwijs, dat hierin een cruciale rol speelt, waardoor mensen vrijer kunnen leven en meer te weten komen van wat we gemeen hebben. Lessen uit het verleden willen trekken en de plicht voelen onze geschiedenis te herinneren, is niet hetzelfde als een eeuwigdurende schuld of het ontkennen van onze wortels. Onze wortels maken ons tot wie we zijn. Wanneer we ons hier te weinig van bewust zijn, ligt het pad open om ons te verliezen in individualisme. Dat kan tot verlies van zingeving en communautaire conflicten leiden en zo ruimte geven aan radicale ideologieën, zoals radicaal islamisme. Het leren kennen en waarderen van de unieke beschaving die we van onze ouderen krijgen doorgegeven, is nodig om een gevoel van verbondenheid mogelijk te maken. Voor jonge immigranten is het belangrijk onze beschaving en de Europese manier van leven te leren kennen en waarderen om gemeenschappelijke referenties te delen en om te integreren in de samenleving waarin we samenleven en waarvan zij deel uitmaken. Hoewel de verantwoordelijkheid voor integratie voornamelijk bij de lidstaten ligt, steunt de Europese Unie de nationale autoriteiten.

Om duurzaam burgerschap mogelijk te maken, is een geslaagde integratie nodig. Mensen toelaten zonder hun echt een plaats te kunnen bieden, is geen toonbeeld van welwillendheid. Het leidt snel tot uitbuiting en slechte arbeidsomstandigheden voor migrerende werknemers of tot integratieproblemen, ook van volgende generaties. Daarom moet integratie altijd een prioriteit zijn, als een wederzijdse opdracht aan zowel de samenleving als de nieuwkomer. Het vereist inburgeringscursussen, het leren van de taal, het vinden van een baan en het aanvaarden van de normen en waarden van onze samenleving. Anderzijds moet iedereen die volledig kiest voor onze samenleving, ook het gevoel hebben hier thuis te horen en een toekomst als volwaardige burger tegenmoet te gaan.

Mensen zijn geen niet van elkaar te onderscheiden atomen die zich in een neutrale ruimte ontwikkelen: deze gemeenschappelijke referenties zijn noodzakelijk voor een vreedzaam leven in een samenleving. Dit betekent dat het noodzakelijk is om, zonder het humanitaire perspectief te verliezen, te zorgen voor een striktere controle van de grenzen en de beheersing van migratiestromen, zonder welke de samenleving zou kunnen worden gedestabiliseerd. Iedereen wil leven in een wereld met een cultuur, taal en levensstijl die hem eigen is: geen enkel migratiebeleid kan deze behoefte uitsluiten door alleen economische berekeningen te maken, onze onmacht te rechtvaardigen of de migratiestromen aan te moedigen. Het primaire recht is niet om in andermans huis te worden verwelkomd, maar om een eigen huis te kunnen hebben.

Om dit volledig efficiënt te maken, moet Europa streven naar meer en effectievere samenwerking met de landen van herkomst, en de ontwikkeling en regionale integratie van Afrika en de nog in ontwikkeling zijnde en economisch opkomende landen van de wereld ondersteunen. Het herstel van dit evenwicht is van essentieel belang omdat we het asielrecht, dat deel uitmaakt van onze beschaving, willen behouden: deze plicht tot menselijkheid houdt in dat personen die daadwerkelijk bedreigd of vervolgd worden, waardig worden verwelkomd. Maar dat er geen kans wordt gegeven aan ongecontroleerde migratiestromen die de netwerken van mensensmokkelaars ten goede komen. Om de eenheid van onze samenlevingen en de veiligheid van mensen buiten onze grenzen, op het land en op zee te garanderen, mogen alleen degenen die daartoe recht op hebben zijn Europa binnenkomen. Illegale grensoverschrijdingen leiden tot grote menselijke tragedieën. Sinds de migratiegolf in 2014 uitbrak, zijn meer dan 20 000 migranten in het Middellandse Zeegebied omgekomen. Deze crisis heeft geleid tot grote problemen om een doeltreffende controle aan de buitengrenzen overeenkomstig het Schengenacquis te waarborgen en om binnenkomende migranten op te vangen. Als gevolg hiervan kwamen ook structurele tekortkomingen aan het licht in de wijze waarop de buitengrenzen van de Unie worden beschermd.

4. Instandhouding van politiek

Democratische praktijken en participatie moeten in een gemeenschappelijke

beschaving worden doorgegeven om ervoor te zorgen dat overleg en gezamenlijk handelen mogelijk blijven. Dit veronderstelt dat we ons bewust zijn van wat ons bindt: een samenleving is geen som van tot eenzaamheid gedoemde individuen, en is evenmin een slagveld tussen verschillende groepen, die elk hun eigen belangen of identiteit verdedigen. De natuur en cultuur die we samen delen, veiligheid en welvaart, vrede en rechtvaardigheid vormen de fundamenteën van een gemeenschappelijk goed dat niemand onverschillig kan zijn, en dat iedereen verplicht is in stand te houden. Bewustmaking van deze gemeenschappelijke visie is des te noodzakelijker nu de sociale, geografische en communautaire verschillen de eenheid van de Europese samenlevingen verzwakken.

De atomisering van de samenleving draagt bij tot het verdwijnen van de maatschappelijke band tussen de burgers: het bestaansrecht van politiek staat op het spel, zonder welke enkel geweld kan prevaleren. Het weer betekenis geven aan politiek houdt in dat het niet los kan worden gezien van de morele eis om het algemeen belang te dienen. Het herinnert eraan dat zowel de plichten van de burgers als de verantwoordelijkheden van de verkozenen een streven naar waarheid inhouden en kennis vereisen. Het betekent dat men weigert toe te staan dat het openbaar debat in beslag wordt genomen door anathema en overdaad, dat het overheidsoptreden verwatert in verkiezingstactieken, desinformatie en permanente communicatie, en dat men deze tendens bestrijdt door met name de vrijheid van de media te bevorderen. Dit is de ware betekenis van democratisch pluralisme. Politieke loyaliteit betekent dat men een zelfkritische houding blijft aannemen: onze dagelijkse praktijk moet voldoen aan onze christendemocratische beginselen. Deze ethische prioriteit is de voorwaarde om het vertrouwen van de burgers te herstellen. Dit is van een grote prioriteit gezien het feit dat juist dit wantrouwen in democratische instellingen een van de belangrijkste problemen van onze tijd is: een van de redenen is de toenemende complexiteit van onze samenlevingen; we mogen echter niet blind zijn voor de krachten die het fundament van de democratie aantasten.

De christendemocratie speelt een verzoenende rol: we moeten de grootste scheidslijnen in Europa overbruggen.

Nieuwe betekenis aan de politiek geven, houdt ook het onvoorwaardelijk respecteren van de rechtsstaat en het afwijzen van willekeur in. De Europese Unie moet

duidelijke, rechtvaardige en objectieve criteria vaststellen voor de definitie van de rechtsstaat, die niet kunnen worden misbruikt voor ideologische gevechten over haar toekomstige karakter. De waarden van de rechtsstaat en de onafhankelijke rechterlijke macht zijn essentieel voor het behoud van de sociale orde. Deze waarden vormen de politieke criteria waaraan landen die tot de Europese Unie willen toetreden, moeten voldoen. Zij moeten in elke lidstaat op consistente en objectieve wijze worden gecontroleerd. Bovendien wordt de rechtsstaat ook beschermd door een levendige samenleving. We moeten een veerkrachtige gemeenschap bevorderen door een echt maatschappelijk middenveld aan de basis te ondersteunen. Vooral in tijden van crisis is een levendige samenleving de beste manier om mensen bijeen te houden.

Ten slotte betekent het geven van een nieuwe betekenis aan politiek dat de essentie van democratie wordt hersteld: dit politieke systeem, dat vijftiende eeuw geleden in Europa is ontstaan, houdt in dat mensen de macht hebben om zichzelf te besturen aan de hand van eigen beslissingen, die in een gesprek tussen burgers tot stand zijn gekomen. Dit streven naar vrijheid heeft het totalitarisme van de nazi's en de Sovjet-Unie in de twintigste eeuw overwonnen, maar nu lijkt de democratische ervaring opnieuw op het spel te staan door de opkomst van nieuwe vormen van vervreemding, de neveneffecten van de ongekende verspreiding van leugens die door nieuwe technologieën mogelijk worden gemaakt, de opkomst van de mondialisering en de ontwikkeling van niet-politieke autoriteiten die geen verantwoording afleggen aan het volk. In deze context hebben veel burgers in Europa het gevoel dat zij niet meer kunnen beslissen of een betekenisvolle bijdrage kunnen leveren aan het democratische proces en dat zij zo de controle over hun eigen lot verliezen.

De Europese Unie mag niet behoren tot de instellingen die de schuld krijgen van dit gevoel van vervreemding: zij moet zich houden aan het subsidiariteitsbeginsel dat de basis van de Unie vormt en in de Verdragen is vastgelegd, zodat elk besluit wordt genomen op het niveau dat het dichtst bij de burgers staat en alleen in gevallen van gedeelde bevoegdheden op Europees niveau, "indien de doelstellingen van het overwogen optreden niet voldoende door de lidstaten kunnen worden verwezenlijkt"¹. Subsidiariteit moet de kloof tussen het Europese project en de realiteit in het veld helpen overbruggen. Daarom moeten thema's waarop nationale bevoegdheden betrekking hebben en die niet expliciet aan de Unie zijn toegekend

in het kader van de Verdragen (beginsel van bevoegdheidstoedeling), worden geëerbiedigd en niet worden omgevormd worden tot Europese beleidskwesties, terwijl de Europese Unie duidelijke bevoegdheden moet krijgen om efficiënt op te treden wanneer we gemeenschappelijke kracht moeten tonen. De geest en de bevoegdheid van solidariteit en subsidiariteit vereisen ook loyaliteit en vervulling van de taken van elk lid.

Aangezien de Europese wetgeving directe invloed heeft op het leven van mensen, hebben we een Europa nodig dat trouw is aan de democratie. De burgers moeten derhalve invloed kunnen uitoefenen op de besluitvorming op Europees niveau, anders komt de democratie in de lidstaten zelf in het gedrang. Omdat Europa een veelheid aan talen, culturen en volkeren heeft voortgebracht, moet Europa trouw blijven aan een specifiek politiek project. Europa is een uniek model: een unie van democratische naties die is ontstaan uit een gemeenschappelijke beschaving. Het Europese project kan de volledige soevereiniteit van de burgers herstellen door middel van een doeltreffende alliantie en gemeenschappelijke strategieën die onze landen in staat stellen de mondiale uitdagingen waarmee we samen worden geconfronteerd, het hoofd te bieden. Op deze basis zullen we in staat zijn de crises die we doormaken, te boven te komen en aan de toekomstige generaties de mogelijkheid over te dragen om het democratische wonder in stand te houden.

Vandaag de dag hebben we deze aanpak nodig om de Europese Unie te leiden tegen de vele bedreigingen waarmee we worden geconfronteerd. Onze Europese overtuigingen komen voort uit het besef dat we alleen met een krachtige Europese geest en aanpak in staat zullen zijn de complexe tijden die ons te wachten staan, vorm te geven en sterker daaruit te komen. Wij zijn van mening dat onze democratische samenlevingen veerkrachtig genoeg zijn om de wereldwijde crises van onze tijd het hoofd te bieden. Het christendemocratische antwoord op angst is hoop op een betere toekomst. Christendemocratie is geen woord uit het verleden: het is vol van beproefde waarden en drukt een ambitieuze visie uit van de toekomst van de Europese Unie en haar volkeren. Het is het beste kompas om de komende jaren de Europeanen te leiden. Om deze redenen zijn wij er stellig van overtuigd dat de toekomst van Europa nauw verbonden is met de toekomst van de christendemocratie.

¹ Art. 5, lid 3, VEU.